

День четвертий. 20 лютого

ДІАЛОГОВА ЗУСТРІЧ У ФОРМАТІ ЧИТАЦЬКОГО КЛУБУ В КОНТЕКСТІ ОСМИСЛЕННЯ СИЛИ ІНСТИТУЦІЙ ТА ДОЛІ СВОБОДИ

Завершальний день Зимової наукової школи – 2026 був позначений особливою інтелектуальною атмосферою. Діалогова зустріч у форматі читацького клубу стала простором глибокої аналітики, відкритого академічного діалогу та осмислення фундаментальних засад державотворення.

Модераторами заходу виступили **Тетяна Андрійчук**, заступниця завідувача відділом Департаменту інформації та комунікації з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів України, кандидатка політичних наук, та **Лілія Гонюкова**, професорка кафедри публічної політики ННІ публічного управління та державної служби КНУ імені Тараса Шевченка, докторка наук з державного управління, професорка.

У центрі обговорення — праці всесвітньо відомих економістів і політичних мислителів Дарона Аджемоглу та Джеймса Робінсона — *«Чому нації занепадають»* і *«Вузкий коридор. Держави, суспільства і доля свободи»*, які вже стали класикою сучасної інституційної теорії.

Дискусія була присвячена проблемі взаємодії держави та суспільства, викликам демократії, феномену «клітки норм», що формує поведінкові рамки соціальних спільнот, а також ролі інклюзивних інститутів у забезпеченні сталого розвитку.

У фокусі обговорення постали принципові питання:

- як інклюзивні інститути впливають на розвиток держав і з якими викликами стикаються у XXI столітті;
- у чому полягає сила і водночас вразливість держави та суспільства, і де проходить той «вузький коридор», у межах якого вони взаємно посилюють одне одного;
- наскільки концепції Аджемоглу і Робінсона є релевантними для сучасної України та в чому полягає національна специфіка пошуку власної моделі інституційного розвитку.

Учасники читацького клубу підкреслили, що книга *«Чому нації занепадають»* переконливо демонструє: визначальним чинником успішності держав є не географія чи культурні відмінності, а якість політичних та економічних інститутів. Інклюзивні інститути створюють можливості для широкої участі громадян у суспільному житті, тоді як екстрактивні — концентрують владу та ресурси в руках обмежених еліт, що неминуче веде до стагнації.

У праці *«Вузкий коридор»* автори розвивають ідею необхідності балансу між сильною державою та активним суспільством. Свобода виникає лише тоді, коли держава забезпечує порядок і верховенство права, а суспільство здатне контролювати владу та вимагати підзвітності. Саме цей «коридор свободи» стає простором формування ефективних демократій.

Жвавий обмін думками слухачів ЗНШ засвідчив високий рівень готовності учасників до стратегічного мислення. Читацький клуб став майданчиком формування нового покоління управлінців — мислячих, відповідальних, здатних діяти в межах демократичних інституцій та цінностей свободи.

Підведення підсумків Зимової наукової школи – 2026

Фінальним акордом ЗНШ – 2026 стало урочисте підбиття підсумків, що ознаменувало завершення насиченого циклу наукових дискусій, професійних зустрічей і глибоких інтелектуальних рефлексій.

До учасників звернулися директорка ННІ публічного управління та державної служби **Лариса Комаха**, докторка філософських наук, професорка, та завідувачка кафедри публічної політики **Наталія Корчак**, докторка юридичних наук, професорка.

У виступах було підкреслено стратегічну значущість Зимової наукової школи – 2026 та Всеукраїнської науково-практичної конференції як постійного майданчика консолідації наукової спільноти, розвитку професійних компетентностей державних службовців і формування сучасного бачення публічного управління в умовах європейської інтеграції та цифрової трансформації.

Було наголошено, що саме через системний діалог науки, влади та суспільства формується нова культура управління — культура відповідальності, доброчесності, професійності та інноваційності.

Зимова наукова школа – 2026 вкотре засвідчила: майбутнє української державності твориться не лише через нормативні зміни чи технологічні інновації, а передусім через розвиток людського капіталу, інституційну зрілість та збереження ціннісних орієнтирів свободи й гідності.

Очільниця Інституту **Лариса Комаха** щиро подякувала нашим Збройним Силам України за можливість працювати, навчатися й вести наукові дискусії в ім'я розвитку нашої держави.